

Durmuş Hocaoğlu

Darwinizm, İnsan ve Dil: VI

Yeniçağ, "Analiz"., 03 Nisan 2006, Pazartesi., s.07
"Analiz" Sıra No: 377; 2006-039; Nisan-02

YENICAĞ

NOT: Basılı metne dipnotlar konmamıştır.

İyi bir tabiat bilimcisi fakat kötü bir filozof olan, Biyoloji'nin Newtonu ünvanlı Charles Darwin'in birgün önce dört madde hâlinde dercettiğimiz fikirlerini hâtırlayalım: 1: Karmaşık bir düşünce zinciri, kelimeler olmadan sürdürülemez; 2: Bayağı bir düşünce zinciri bile, dilin herhangi bir biçimini gerektirmektedir, ya da onun aracılığı ile büyük ölçüde kolaylaştırılmaktadır; 3: Ancak... açık ve bağlantılı düşüncelerin uzun bir ardışımı (*succession*), dilin herhangi bir biçiminin yardımı olmadan da zihinden geçebilir. 4: Hayvanlar, dilin yardımı olmaksızın belirli bir ölçüde düşünebilmektedirler.

İmdi; evvelen, "karmaşık düşünce" ve "bayağı düşünce" diye tuhaf bir tefrikte bulunmak felsefi olarak abesle iştigal etmek demektir; zîra, düşünce, düşüncedir, ya vardır ya da yoktur; düşüncenin kendisi bizâtihî karmaşık bir olgudur. Sâniyen, yüksek fikirler — meselâ en üst düzeyde felsefi-ilmî bir mes'ele üzerindeki zihnî tekâsûf gibi — ile basit fikirler — meselâ karşısındaki manzaraya boş gözlerle bakmak — arasındaki fark, ancak derece farkıdır, mâhiyet farkı değil. Gelelim diğerlerine: "*(Bayağı) bir düşünce zincirinin (bile), dilin herhangi bir biçimini gerektirmesi*" ile "*onun aracılığı ile büyük ölçüde kolaylaştırılması*" aynı şey değildir; ya biri, ya öteki, ama hangisi? Ancak her hâl ü kârda Darwin'in bu hükümlerine göre düşüncenin her biçimi "dil"i zarûrî kılmaktadır ve bu ise Dil ile Düşünce'nin ayrılmazlığının tasdîkidir; yâni "düşünen bir şey" olmak için "konuşan bir şey" olmak, "konuşan bir şey" olmak için de "düşünen bir şey" olmak gerekir. Ne var ki üçüncü ve dördüncü maddelerde Darwin bu sonuca aykırı düşerek kendisiyle çelişmektedir: Düşüncenin hiçbir çeşidi Dil olmadan zihinden geçemez; zîra, bu şekilde düşünmek, bir "sözlü düşünme" (verbal speech) olmadan, kelimesiz ve harfsiz konuşmaktır. Darwin'in, hayvanların da dilin yardımı olmadan konuşabildiğine kanâat getirmesi, Dil'i bu bağlamda sâdece sözlü konuşma olarak algılaması ve sözsüz konuşmanın da konuşma olduğunu farkedememesidir.

Esâsen Darwinist düşüncenin temel hatâsı aşağı-yukarı, Dil ve Düşünce arasındaki kopmaz ve ayrılmaz bağı farkedememesi ve buna bağlı olarak, konuş(a)mayan ve düşün(e)meyen bir varlıktan, konuşan ve düşünen bir varlığa geçişin, hiçbir biyolojik süreçle açıklanamaz oluşudur.

Bu noktada aynı hatâyı, Darwinizm'i kendisine çok sağlam bir çıkış noktası olarak seçen Marksist felsefede ve hepsinin de temel referansı olan[1], Darwin'in halledemediğini halledebilmek üzere devreye soktuğu Emek kavramı ile problemi problematike dönüştürerek daha da katmerlendirmiş olan Engels'de görmekteyiz. Şimdi O'nun, bu kısa ve tamamlanmamış yazısından üç iktibasta bulunalım:

I:

"...insan embriyonunun ana rahmindeki gelişmesinin tarihçesi hayvan olan atalarımızın, solucandan başlayarak milyonlarca yıl sürmüş bedenî gelişme tarihinin kısa bir yinelenmesi

olduğu gibi, bir çocuğun ruhsal gelişmesi de aynı atalarımızın, hiç değilse daha sonrakilerin düşünsel gelişmesinin daha kısa bir yinelenmesinden başka bir şey değildir. Ama bütün hayvanların bütün yöntemli eylemi, dünyaya, onların iradesinin damgasını vurmaya sağlayamamıştır. Bunu, insan yapmıştır.”

“Kısacası, hayvan dış doğadan yalnızca yararlanır ve salt varlığı ile onda değişiklikler meydana getirir; insan onda değişiklikler meydana getirerek, amaçlarına yarar duruma sokar, ona egemen olur. İnsanın öteki hayvanlardan son ve temel farkı budur, bu farkı meydana getiren de gene emektir.”[2]

II:

“Doğa üzerindeki egemenlik, elin gelişmesiyle, emek ile başladı ve her yeni ilerleme de, insanoğlunun ufkunu genişletti. İnsan, doğal nesnelere, sürekli olarak, yeni, o güne kadar bilinmeyen özellikler keşfediyordu. Öte yandan emeğin gelişmesi, karşılıklı dayanışma, ortaklaşa faaliyet hallerini çoğaltma, ve bu ortaklaşa faaliyetin her birey için sağladığı yararın bilincine varma yoluyla toplum üyelerinin birbirine gittikçe yaklaşmasına zorunlu olarak yardım ediyordu. Kısacası, oluşum geçiren insanlar, birbirlerine söyleyecek bir şeylerinin bulunduğu noktaya eriştiler. Gereksinme kendine bir organ yarattı: maymunun gelişmemiş gırtlığı, durmadan daha gelişmiş modülasyon elde etmek için yapılan modülasyon yoluyla yavaş ama sağlam biçimde değişti ve ağız organları, yavaş yavaş birbiri ardından düşünce ifade eden sesler çıkarmayı öğrendi.”

“Hayvanlarla bir karşılaştırma, dilin kaynağının, emek sürecinden ve emek süreci ile birlikte doğduğu açıklamasının, tek doğru açıklama olduğunu gösterir. En gelişmiş hayvanların bile birbirlerine iletmek gereksinmesini duydukları pek az şey bile, düşünce ifade eden konuşmayı gerektirmez.”[3]

III:

“Hiç bir maymun eli, taş bıçağın en kabasını bile imal edememiştir.”[4]

Artık bu konuyu hitâma erdirmenin vakti geldi sayılır; ancak, şimdilik, bir dahaki yazıya kadar iki noktaya lütfen dikkat: Bir taş bıçağın en kabasını bile îmâl edemeyen maymun nasıl olur da “emek” üretebilir ve nasıl olur da işbu maymun-insanların birbirlerine söyleyecek bir şeyleri olabilir? Bu, filozofya değil, komedyaya.

[1]. Sayısız denecek kadar bol kaynaktan çok popüler bir tânesi olarak, meselâ M. İlin, E. Segal., *İnsan Nasıl İnsan Oldu.*, Çev.: Ahmet Zekerya., Yeni Dünya Yay., İst. 1983, Bölüm: 1.1 ve 1.2;

[2]. *Doğanın Diyalektiği.*, Çev.: Arif Gelen., Sol Yay., Ankara, Ocak 1977, s.220;

[3]. a.e.,s.228; [4]. a.e., s.218

